

Ebre

Cada caixa conté restes de la superfície del fons marí a diverses profunditats. FOTO: GRAP

Arqueologia

Un estudi pretén mostrar com era la costa d'Alcanar fa 2.500 anys

El GRAP impulsa les investigacions que realitza l'IRTA, sota la direcció del doctor Xavier Benito i el suport de l'Ajuntament canareu

J. JOAQUIM BUJ ALFARA
ALCANAR

El Grup de Recerca en Arqueologia Protohistòrica (GRAP) de la Universitat de Barcelona ha ficat el fil a l'agulla per intentar demostrar la hipòtesi que el triangle format per l'Àngol - les Cases i l'Estanyet podria formar una badia i, per tant, albergar un port natural, fa 2.500 anys. Era l'època en què la població indígena i els fenicis van tenir els primers contactes comercials. La ubicació actual dels jaciments de la Moleta del Remei i Sant Jaume (Alcanar) fa difícil imaginar com es devia produir aquest comerç.

Per aquesta raó, el GRAP amb la col·laboració de l'IRTA de la Ràpita i l'Ajuntament d'Alcanar, s'ha embarcat en un projecte de llarga durada per estudiar com era la línia de costa entre el riu

Sénia i la punta de Benifallim. El coordinador dels projectes del GRAP i director de les excavacions als jaciments d'Alcanar i Ulldecona, David García, manifesta que «és un camí molt antic que coincideix amb el traçat de la carretera. Crida l'atenció l'angle (conegut popularment com l'Àngol) que fa el vial a l'altura del desviament cap a Alcanar i que s'ha mantingut al llarg del temps. Volem esbrinar si aquesta peculiaritat podria deure's a una antiga línia de costa diferent de la que coneixem, més pròxima als assentaments».

Prospeccions al fons marí

El projecte a llarg termini té una durada prevista de quatre anys i preveu realitzar un parell de sondejos anuals del fons marí per extreure'n sediments a diverses profunditats (la màxima és de 15

metres) per estudiar-ne els organismes marins.

I aquí és on intervé la segona pota del projecte: l'IRTA, encarregat de realitzar les anàlisis i investigacions dels sediments.

Un dels objectius és comprovar si podria haver albergat un port natural per al comerç

Ja s'han dut a terme els dos primers sondejos, un més cap a l'interior (a l'Àngol) i l'altre més a la costa (a l'Estanyet). «Encara és aviat per treure conclusions, però el sediment fi que hem extret ens podria aportar resultats prometedors», assegura el coordinador del projecte per part de l'IRTA, Xavier Benito.

Operaris de l'empresa contractada extraent terra submarina amb una maquinària especial prop del litoral d'Alcanar. FOTO: GRAP

Una vegada fetes aquestes primeres extraccions, l'IRTA procedirà a datar els sediments obtinguts i buscar els corresponents al període a estudiar. El segon pas serà la detecció dels indicadors ambientals en forma d'organismes fòssils i classificar-los segons si podrien ser marins o terrestres.

Per a Xavier Benito, «tot plegat ens permetrà tenir una fotografia ambiental de context de com vivien les societats humanes en aquells temps. La investigació de les restes de pol·len que puguem trobar ens pot indicar canvis de vegetació i determinar si hi havia cultius i de quina mena».

Projecte interdisciplinari

Un cop fetes totes les prospeccions i investigacions, a la tercera i última fase, caldrà un treball conjunt entre GRAP i IRTA per elaborar un relat històric i contextualitzar-lo, en paraules de David García. Per la seua banda, el doctor en ecologia aquàtica, Xavier Benito, ressalta «el caràcter interdisciplinari del projecte, ja que implica la col·laboració entre arqueòlegs i ambientalistes i aportant tècniques de les dues disciplines. És interessant i cal seguir en aquesta línia que dona un valor afegit».

Les repercussions científiques que podrien tindre les conclusions d'aquest projecte afecten tant l'arqueologia com el medi ambient. García opina que «constatar l'existència d'un port natural ens refermaria la hipòtesi que Sant Jaume pogués ser una factoria fenícia. Això faria replantejar la interpretació d'aquest període històric a Catalunya». Benito va més enllà de la història i creu que «la visió ambiental ens pot mostrar els canvis pel que fa al nivell del mar durant aquests dos mil·lennis, com afecten la zona i, a partir d'aquest estudi del passat, com podria afectar el futur i establir mesures per adaptar-nos al canvi climàtic».

El projecte és ambiciós i comporta també amb el suport econòmic de l'Ajuntament d'Alcanar, a través del conveni amb el GRAP. A més, el consistori també facilita suport logístic i s'encarrega de fer les gestions amb els propietaris de les finques on es fan les prospeccions a càrrec d'una empresa especialitzada. L'IRTA i el GRAP volen incloure al projecte altres professionals perquè col·laboren científicament, com ara geòlegs, i estudiants de final de grau que puguin fer les seues pràctiques a Alcanar.